

Memòria Final dels estudis corresponents als anys 2012 i 2013 per avaluar

**L'IMPACTE ECONÒMIC DE L'ACTIVITAT TURÍSTICA
A LA CIUTAT DE BARCELONA**

Grup de Recerca en Economia, Indústria i Serveis

Universitat de Girona

Equip investigador:

Anna Garriga

Ricard Rigall

Albert Saló

Octubre 2015

Índex

Presentació.

1.- Actualització de totes els dades disponibles: INE, Idescat, Estadístiques de Turisme a Barcelona, APARTUR, Instituto de Estudios Turísticos, Ministerio de Industria, Energía y Turismo, Ministerio de Empleo y Seguridad Social, Egatur, Frontur i Familitur.

2.- Revisió dels resultats de l'informe per avaluar l'Impacte econòmic de l'activitat turística a la ciutat de Barcelona a l'any 2012.

3.- Revisió dels resultats de l'informe per avaluar l'Impacte econòmic de l'activitat turística a la ciutat de Barcelona a l'any 2013.

3.1.- Característiques dels escenaris dissenyats per estimar l'impacte econòmic.

3.2.- Resultats obtinguts a cada escenari.

3.3.- Evolució de l'impacte econòmic del 2007 al 2013.

3.4.- Delimitació de l'àrea d'influència.

4.- Conclusions i resultats finals.

Presentació.

En l'elaboració de l'Informe de 2012 per avaluar l'impacte econòmic de l'activitat turística a la ciutat de Barcelona es va posar èmfasi en la necessitat de disposar de la informació actualitzada de moltes variables, en especial de les Taules Input-Output de Catalunya i d'utilitzar altres bases de dades disponibles per donar robustesa als resultats preliminars.

En cloure aquesta memòria final dels estudis d'Impacte Econòmic de l'activitat turística a la ciutat de Barcelona pels anys 2012 i 2013 s'incorporen totes les dades disponibles que mancaven en el moment en què es va redactar el darrer informe preliminar. Així, doncs, s'incorporen en la construcció dels escenaris per estimar l'impacte les noves dades publicades per l'INE, l'Idescat, Estadístiques de Turisme a Barcelona, APARTUR, Instituto de Estudios Turísticos, Ministerio de industria Energía y Turismo, Ministerio de Empleo y Seguridad Social, Egatur, Frontur i Familitur.

De manera que aquesta memòria presenta un primer apartat on es detallen les actualitzacions de totes les dades disponibles. Sobre aquestes noves dades es projectaran en el segon apartat els canvis en els resultats que s'havien presentat en l'Informe d'Impacte econòmic de l'any 2012, fent una memòria succinta de les principals aportacions de l'informe.

A continuació, en el tercer apartat es precisen els diferents escenaris de l'activitat turística a la ciutat de Barcelona per l'any 2013 i se'n calculen els resultats fent ús de totes les fonts disponibles i actualitzades. I per tancar aquesta memòria s'hi recullen les conclusions i els principals resultats finals dels diferents informes elaborats.

1. Actualització de totes les dades disponibles: INE, Idescat, Estadístiques de Turisme a Barcelona, APARTUR, Instituto de Estudios Turísticos, Ministerio de industria, energia y turismo, Ministerio de Empleo y Seguridad Social, Egatur, Frontur i Familitur.

L'objectiu d'aquest apartat es fer un recull de les dades actualment disponibles a les diferents fonts d'informació. Ara bé, també s'ha de senyalar d'entrada que tota la informació que als anteriors informes es va recollir als annexes no ha canviat i, per tant, continuen sent plenament vàlids. Així doncs, l'estimació del PIB de la ciutat de Barcelona es manté i l'estimació de la despesa pels diferents tipus de turistes calculada a partir de l'Enquesta del Perfil del Turista realitzada per Turisme de Barcelona és ben valuosa, atès que les noves fonts d'informació encara li aporten robustesa.

Començant per aportar robustesa a les estimacions de despesa turística, que és una variable fonamental per confeccionar els diferents escenaris econòmics, val a dir que el 29 de juny de 2015 APARTUR va fer públics els principals resultats de l'estudi "Impacto social y económico de las viviendas de uso turístico en España" realitzat per ESADE. En aquest estudi, s'estima la despesa per turista en 726€ per persona (tota l'estada) i 2.476€ per reserva, a l'any 2014. La mostra inclou turistes allotjats en apartaments turístics a sis grans ciutats: Barcelona, Madrid, Mallorca, Calpe, San Sebastián y Granada. Les estimacions que es proposaven a l'informe de l'any 2013 oscil·laven entre 578€, valoració pessimista, i 757€ que es determinava com a valoració optimista. Aquestes noves dades fan pensar que l'estimació no sembla massa optimista atès que de les 6 ciutats turístiques Barcelona és la que presenta sempre una major despesa per turista i una millor evolució econòmica. D'altra banda, en l'estudi d'ESADE s'estimava el nombre de turistes allotjats en apartaments turístics en funció del nombre d'habitatges d'ús turístic (HUT) legalment reconeguts i aquesta enquesta confirma que només en un 51% dels casos l'habitatge està donat d'alta com a HUT. I, a més, l'enquesta revela que la meitat dels propietaris firmen un contracte. Aquesta nova evidència reforça que els escenaris que es projectaven podien esdevenir massa

conservadors. La dada que reforça aquesta conclusió és que la mostra a les 6 grans ciutats esmentades indica que el 14% de turistes s'allotgen en pisos turístics, mentre que als escenaris fins ara projectats només representaven un pes del 10%. Tot plegat permet construir nous escenaris econòmics per a la ciutat de Barcelona més ajustats.

Una altra font d'informació que porta a pensar que les estimacions fetes són conservadores és observar el creixement de passatgers a l'aeroport de Barcelona en vols internacionals a partir de les dades definitives d'AENA. Durant el període de 2010 a 2013 el nombre de passatgers internacionals ha crescut un 42%, el que significa que el creixement anual mig ha estat d'un 12,5%. Si es comparen aquestes taxes de creixement amb les aplicades en els escenaris turístics projectats entre els anys 2009 i 2013, els més optimistes apliquen un creixement del nombre de turistes del 19,3%, un percentatge molt inferior al creixement del volum de passatgers internacionals que arriben a Barcelona. És a dir, que hi ha evidència complementària que justificaria construir escenaris econòmics més optimistes dels que fins ara s'han definit.

A l'informe 2013 també cal revisar que en el moment de redactar-lo es va fer ús de les previsions de creixement de l'INE. En concret, l'INE xifrava entorn un 1,5% el creixement mig de la despesa turística per a l'any 2013. Aquesta previsió ha quedat àmpliament superada per les dades definitives de creixement de la despesa que s'han fet públiques i que per al conjunt de Catalunya ha estat del 14,7%, essent el percentatge més elevat de creixement de tots els destins turístics espanyols. De manera que es confirma que el sector turístic català, on la ciutat de Barcelona marca pauta, és el més actiu des del punt de vista econòmic. Una cosa semblant s'observa en l'evolució de l'estada mitjana, mentre a Catalunya i Barcelona creix entorn un 3% des del 2012 al 2013, a la resta de destins turístics espanyols l'estada mitjana es redueix. Tot plegat fa pensar que l'escenari pessimista que s'havia plantejat pel 2013 és realment massa pessimista i cal revisar-lo.

Una altra de les dades que cal revisar periòdicament si apareix informació específica és l'estimació de la proporció d'excursionistes respecte el nombre de turistes a la ciutat de Barcelona. Als informes precedents s'ha pres com a referència el valor estimat a l'estudi de l'any 2009 de 2 visitants per a cada turista. A continuació es pretén afegir informació addicional a partir de les dades de Frontur que analitza els moviments turístics a les fronteres. Les estimacions realitzades a Frontur és que per cada turista estranger que entra a Espanya hi ha 1,7 visitants. Per a l'any 2013 van entrar per fronteres espanyoles 60.675.489 turistes i 42.555.321 excursionistes. Les seves xifres també conclouen que a Catalunya es concentren el 31% dels excursionistes estrangers, de manera que l'any 2013 al conjunt de Catalunya varen entrar per les fronteres 13.192.149 excursionistes. Per la pròpia definició del que es considera un excursionista l'entrada principal a Barcelona és l'aeroport, i Frontur xifra en un 80% el nombre d'excursionistes que arriben pels aeroports. De fet, abans ja s'havia dit que l'arribada de passatgers estrangers va créixer considerablement l'any 2013. És molt probable, doncs, que s'estigui subestimant el nombre d'excursionistes estrangers que arriben a la ciutat de Barcelona. I, seguint el mateix raonament i proporcions a partir de les xifres que estima Frontur respecte els moviments turístics dels espanyols, l'any 2013 hi van haver 144.527.252 viatges dins Espanya, als que correspondrien 101.169.076 excursionistes. Si a Catalunya si concentren el 31% dels excursionistes espanyols en correspondrien 31.362.414.

És a dir que, és fàcilment defensable que la proporció estimada d'un turista per cada dos visitants per a la ciutat de Barcelona s'hagi incrementat. Aquest punt també es defensable a la vista de l'evolució dels multiplicadors de producció, ocupació i valor afegit de les principals activitats vinculades al turisme. S'explicarà en els propers paràgrafs que, en general, els seus superiors valors denoten uns majors lligams entre les empreses catalanes, és a dir, que justificaria també un creixent nombre d'excursionistes especialment de negocis del conjunt de Catalunya cap a la ciutat de Barcelona. D'altra banda, l'Instituto de Estudios Turísticos disposa d'informes on constaten que dins de Catalunya és on major proporció d'excursionistes hi ha.

En aquesta línia d'aportar noves fonts d'informació per donar solidesa a les estimacions que seran usades en aquest informe, Egatur també permet realitzar estimacions de la despesa dels excursionistes estrangers que xifren en una mitjana espanyola de 130€ per persona a Espanya i 146,3€ a Catalunya. Amb aquest raonament s'estaria subestimant la despesa assignada als excursionistes en els escenaris més optimistes que s'havien plantejat fins ara, pel que sembla raonable introduir una correcció a l'alça.

La darrera font d'informació que resta per incorporar en aquest informe és el nou Marc Input-Output de Catalunya. Quant a les Taules Input-Output de Catalunya (TIOC), en tancar els informes precedents només es disposava de les de l'any 2005. Al primer trimestre d'aquest any l'Institut d'Estadística de Catalunya va publicar les més actualitzades, les de l'any 2011. Al quadre que segueix es recullen els multiplicadors de producció, ocupació i valor afegit pels anys 2005 i 2011, de manera que es pot fer una comparació molt directa de les variacions que s'han produït.

Multiplicadors TIOC

Branques	Producció		Ocupació (per milió d'euro)		Valor afegit	
	2005	2011	2005	2011	2005	2011
Serveis de comerç al detall (excepte vehicles de motor) i de reparacions	1,44	1,41	31,82	19,92	0,89	0,86
Serveis d'hotels, càmpings i altres tipus d'allotjament	1,51	1,48	16,54	14,22	0,76	0,81
Serveis de restaurants, d'establiments de begudes, de menjadors col·lectius i provisió de menjars preparats	1,48	1,56	13,92	14,46	0,80	0,81
Serveis d'altres tipus de transport terrestre	1,63	1,44	16,25	17,88	0,69	0,80
Serveis recreatius, culturals i esportius	1,38	1,48	12,56	12,91	0,71	0,84

Font: Idescat. Marc Input-Output de Catalunya 2005 i 2011.

Cal tenir molta cura amb la lectura dels canvis ens els multiplicadors. Per això, a continuació es posa com a referència una lectura acurada dels multiplicadors de l'ocupació. A Catalunya l'any 2011 hi havia 3.625.511 llocs de treball. L'activitat que creava més llocs de treball era el sector comerç al detall amb 324.157 llocs. El seguia l'activitat de construcció, comerç a l'engròs, activitats de les llars i la cinquena activitat amb major nombre de llocs de treball creats era la restauració o serveis de menjar i begudes amb 200.200 llocs. Els serveis recreatius i d'allotjament generen bastants menys llocs de treball i es situen a les posicions 26 i 27, respectivament, de les 82 branques d'activitat presents al Marc Input Output per a l'economia catalana l'any 2011.

Branques d'activitat (CCAIE)	Llocs de treball	
	2005	2011
Serveis de comerç	302.499	324.157
Serveis d'allotjament	42.242	43.942
Serveis de restauració	172.122	200.200
Transport	100.788	35.966
Serveis recreatius	68.942	44.029

Font: Institut d'Estadística de Catalunya. Marc Input Output 2005 i 2011.

En aquesta taula es poden comparar els llocs de treball per al conjunt de Catalunya que hi havia a l'any 2005 i 2011 i, per tant, es pot observar el primer impacte de la crisi econòmica sobre el mercat laboral. Cauen els llocs de treball a l'activitat de transport i a la de serveis recreatius, mentre que als serveis de comerç, allotjament i restauració l'augment en aquest període de 6 anys és d'un 7%, 4% i 16,3%, respectivament.

Aquestes xifres cal tenir-les presents per evitar mal interpretar els multiplicadors de l'ocupació. Els llocs de treball són números absoluts mentre que els multiplicadors

proporcionen mesures relatives. És a dir, l'activitat de transport terrestre entre el 2005 i el 2011 ha perdut un 64,3% de llocs de treball, mentre que el multiplicador de l'ocupació ha augmentat de 16,25 a 17,88. Aquesta evidència posa de manifest que el sector ha patit una crisi i ha reduït molt la seva mida, però els majors multiplicadors indiquen que les empreses que queden actives tenen característiques diferents a les que han tancat i, per tant, poden tenir més lligams amb empreses catalanes de manera que un increment de la seva producció en un milió d'euros creï en termes relatius més ocupació ara que abans dins Catalunya. Això ho confirma el fet que del conjunt de multiplicadors de l'ocupació de totes les branques d'activitat, el que correspon a transport ha escalat posicions al rànquing, al 2005 ocupava la posició 16 de 65 i al 2011 ocupa la posició 13 de 79. El mateix raonament és aplicable a l'activitat de serveis recreatius en què el multiplicador augmenta i s'han perdut un 36% de llocs de treball i el multiplicador ha augmentat de 12,56 a 12,91.

Un cas diferent és el de l'activitat de restauració en què el multiplicador també ha augmentat de 13,92 a 14,46 i els llocs de treball han augmentat un 16,3%. Indica que aquest sector aguanta millor el període inicial de la crisi i que les empreses que queden creen més llocs de treball en termes relatius. Aquesta activitat és especialment rellevant per l'impacte econòmic de l'activitat turística a la ciutat de Barcelona, ja que està anunciant que la major demanda turística crea més llocs de treball que abans en la restauració i els seus lligams amb empreses nacionals.

Quant als multiplicadors d'ocupació de les activitat de comerç al detall i serveis d'allotjament, aquests es redueixen i es situen en una posició més endarrerida al rànquing. És a dir, que del 2005 al 2011 han creat més ocupació, però per cada milió d'euros de producció addicional n'estan creant menys que abans. Per tots aquests motius cal valorar amb molta prudència els valors d'impacte econòmic sobre l'ocupació. Al tercer apartat, quan s'interpreten els resultats de l'impacte econòmic es tornarà a seguir aquesta discussió i la necessitat de garantir la robustesa dels resultats de l'aplicació directa dels multiplicadors de les Taules Input-Output.

Amb aquesta nova evidència basada no ja en previsions sinó en dades fermes del sector turístic l'any 2013 es proposa construir nous escenaris econòmics més ajustats a l'evolució real del sector turístic a la ciutat de Barcelona. Al tercer apartat es creen aquests escenaris, però abans a l'apartat següent es revisen els resultats d'impacte econòmic de l'activitat turística per a l'any 2012 introduint-hi els nous multiplicadors de les Taules Input-Output de l'any 2011.

2.- Revisió dels resultats de l'informe per avaluar l'Impacte econòmic de l'activitat turística a la ciutat de Barcelona a l'any 2012.

L'objectiu únic d'aquest apartat és mostrar les diferències en les mesures de l'impacte econòmic provocades només per la introducció dels nous multiplicadors de les Taules Input-Output corresponents a l'any 2011. Al tercer apartat d'aquest informe es realitzarà un recull succint de les millores metodològiques que s'han anat proposant als anteriors informes. Ara bé, l'objectiu de l'Informe corresponent a l'impacte econòmic de l'any 2012 era fer comparables els resultats amb els informes precedents de l'any 2009. Per mantenir aquest objectiu preestablert només s'actualitzen els multiplicadors i es presenten breument els resultats i canvis.

Es varen definir set escenaris diferents usant diferents estimacions tant de l'evolució del nombre de turistes com de les xifres d'estada mitjana i tipus de despesa. A continuació es presenten els resultats dels efectes generats pels visitants en aquests set escenaris, de manera que es pot fer una comparació visual i molt directa dels canvis que impliquen la introducció dels nous multiplicadors.

En síntesi, els nous multiplicadors de producció, ocupació i valor afegit impliquen un increment tant en l'activitat econòmica generada, com en l'impacte sobre PIB i renda com en l'impacte sobre ocupació. Vegi's les diferències a les taules que segueixen.

Efectes generats pels visitants a la ciutat de Barcelona.

Escenari 1	TIOC 2005	TIOC 2011
Despesa directa total	6.420.418.047	
Activitat econòmica generada	9.515.431.229	9.584.806.955
Impacte sobre PIB i renda	5.040.564.794	5.266.609.214
Impacte sobre ocupació	85.551 llocs de treball	99.000

Escenari 2	TIOC 2005	TIOC 2011
Despesa directa total	7.795.474.360	
Activitat econòmica generada	11.583.842.180	11.623.538.213
Impacte sobre PIB i renda	6.092.721.026	6.383.323.160
Impacte sobre ocupació	102.877 llocs de treball	118.896

Escenari 3	TIOC 2005	TIOC 2011
Despesa directa total	7.532.171.737	
Activitat econòmica generada	11.190.847.849	11.231.736.077
Impacte sobre PIB i renda	5.888.488.237	6.168.356.632
Impacte sobre ocupació	99.451 llocs de treball	114.952

Escenari 4	TIOC 2005	TIOC 2011
Despesa directa total	6.738.427.218	
Activitat econòmica generada	10.001.512.016	10.052.750.429
Impacte sobre PIB i renda	5.276.967.070	5.522.028.563
Impacte sobre ocupació	89.304 llocs de treball	103.269

Escenari 5	TIOC 2005	TIOC 2011
Despesa directa total	7.496.649.521	
Activitat econòmica generada	11.131.658.059	11.181.718.757
Impacte sobre PIB i renda	5.866.474.695	6.141.628.085
Impacte sobre ocupació	99.197 llocs de treball	114.685

Escenari 6	TIOC 2005	TIOC 2011
Despesa directa total	8.059.133.575	
Activitat econòmica generada	11.969.936.408	12.019.292.505
Impacte sobre PIB i renda	6.303.902.404	6.601.318.047
Impacte sobre ocupació	106.540 llocs de treball	123.159

Escenari 7	TIOC 2005	TIOC 2011
Despesa directa total	9.036.377.466	
Activitat econòmica generada	13.414.746.031	13.479.805.680
Impacte sobre PIB i renda	7.074.282.585	7.404.239.372
Impacte sobre ocupació	119.677 llocs de treball	138.379

Al següent quadre es recullen els impactes econòmics agregats que sorgeixen dels set escenaris proposats. Observi's que, en termes de PIB l'activitat turística a la ciutat de Barcelona estaria entre un 9% i un 12% del PIB.

Impacte econòmic agregat a la ciutat de Barcelona.

	En termes de PIB		En termes d'ocupació	
	TIOC 2005	TIOC 2011	TIOC 2005	TIOC 2011
Escenari 1	8,2	8,55	8,8	10,13
Escenari 2	9,9	10,36	10,52	12,16
Escenari 3	9,6	10,01	10,17	11,76
Escenari 4	8,6	8,96	9,1	10,56
Escenari 5	9,5	9,97	10,1	11,73
Escenari 6	10,2	10,72	10,9	12,6
Escenari 7	11,5	12,02	12,2	14,16

Els resultats que es presentaran al següent apartat aportaran major robustesa a aquestes estimacions i, tal i com es va anticipar al darrer informe preliminar l'impacte econòmic de l'activitat turística a la ciutat de Barcelona segueix una tendència clarament creixent des del 2009 ençà.

3.- Revisió dels resultats de l'informe per avaluar l'Impacte econòmic de l'activitat turística a la ciutat de Barcelona a l'any 2013.

A l'informe d'Impacte econòmic de l'activitat turística de la ciutat de Barcelona del 2012 s'apunten un seguit de millores metodològiques i tècniques que en aquest darrer informe s'introdueixen en la seva totalitat. L'objectiu és fer-lo comparable als estudis d'impacte econòmic de les altres ciutats turístiques del món.

En síntesi, tots els indicadors usats per a elaborar aquest informe procedeixen de les fonts d'informació usades als informes previs però també de fonts d'informació addicionals que s'han treballat en profunditat, tal i com s'ha descrit prèviament. Una de les millores tècniques, molt treballada i recollida als annexos dels informes previs, és que s'incorpora a aquest estudi no pas la mitjana de les diferents partides de despesa, sinó la mitjana ponderada de la despesa en funció de les característiques pròpies dels diferents allotjaments. El seguiment d'aquestes dades de demanda turística és molt important per seguir l'evolució no només del comportament general del sector sinó com a eina pràctica de política pública per poder dissenyar mesures a fi d'afavorir l'atracció d'un millor tipus de turisme per a la ciutat.

També s'aplica per primera vegada una taxa de captura de la despesa turística del 90% a la ciutat de Barcelona, fent possible per primera vegada la comparabilitat d'aquest informe als referents internacionals d'altres grans ciutats turístiques del món.

Tot plegat fa que els escenaris que es projecten a continuació esdevinguin molt ajustats i s'aconsegueixin uns resultats molt robustos.

3.1.- Característiques dels escenaris dissenyats per estimar l'impacte econòmic.

Es dissenyen un total de sis escenaris, des del més pessimista, el primer, fins al més optimista, el darrer. A cada un es comenta breument l'origen de les dades i els supòsits que es segueixen, seguint totes les propostes ja avançades al primer capítol d'aquest informe.

El primer escenari correspon a les estimacions de l'INE tant pel que fa a nombre de turistes i proporcions per tipus d'allotjament com pel que fa a l'evolució de l'estada mitjana i despesa per visitant. Són estimacions molt conservadores, especialment quant al nombre de turistes allotjats en hotels. Les estimacions dels turistes allotjats en apartaments turístics es realitza en funció del nombre d'habitatges d'ús turístic registrats i les previsions més conservadores d'APARTUR. Per tant, és un escenari molt conservador.

Escenari 1

2013		Visitants	Estada mitjana		Despesa per visitant	
			Nits	Dies	Allotjament	No allotjament
Turistes	Hotel	6862364	2,2	3,2	114,53	126,42
	Pensió	391155	2,6	3,6	43,96	88,22
	Apartament turístic	1469900	3,54	4,54	48,35	107,2
	Altres allotjaments	3053197	5,2	6,2	24,07	92,82
Excursionistes		11776616				119
Visitants		23553232				

El segon escenari es construeix a partir de les dades de nombre de turistes allotjats en hotels procedents del Gremi d'hotelers i les dades d'estada i despesa són dades de demanda procedents de l'Enquesta de Perfil del Turista (Turisme de Barcelona). Les xifres de despesa tant d'allotjament hotelier com de no allotjament estan ponderades

per la categoria de l'hotel, una novetat important d'aquest estudi. L'estimació del nombre total de turistes és raonablement optimista.

Escenari 2

2013		Visitants	Estada mitjana		Despesa per visitant	
			Nits	Dies	Allotjament	No allotjament
Turistes	Hotel	7571766	3,39	4,39	100,36	76,92
	Pensió	429066	3,38	4,38	29,01	51,15
	Apartament turístic	1469900	4,74	5,74	53,38	87,83
	Altres allotjaments	5171020	4,38	5,38	26,98	63,43
Excursionistes		14641752				69,83
Visitants		29283504				

L'escenari 3 és pràcticament el mateix que l'escenari 2, només s'afegeix la proporció estimada a l'estudi d'ESADE finançat per APARTUR on es conclou que un 14% del total de turistes estan allotjats en apartaments turístics. Com que l'anterior escenari aquesta proporció es situava entorn al 10%, la comparació d'aquests escenaris permetrà observar l'aportació dels apartaments a l'impacte econòmic de l'activitat turística a la ciutat de Barcelona. De tota manera, continua sent un escenari conservador pel que fa a les estimacions del nombre de turistes allotjats en hotels. A l'escenari 4 es proposa reproduir de nou l'escenari 2 però introduint la segona conclusió rellevant de l'estudi esmentat, que només un 51% dels apartaments turístics estan donats d'alta com a habitatges d'ús turístic.

Vegi's que el nombre total de visitants als escenaris 2, 3 i 4 no canvia. A l'escenari 4 també s'ajusta el valor de despesa dels excursionistes a les estimacions de l'INE que són més coherents als resultats obtinguts treballant les bases de dades d'Egatur.

Escenari 3

2013		Visitants	Estada mitjana		Despesa per visitant	
			Nits	Dies	Allotjament	No allotjament
Turistes	Hotel	7571766	3,39	4,39	100,36	76,92
	Pensió	429066	3,38	4,38	29,01	51,15
	Apartament turístic	2049845	4,74	5,74	53,38	87,83
	Altres allotjaments	4591075	4,38	5,38	26,98	63,43
Excursionistes		14641752				69,83
Visitants		29283504				

Escenari 4

2013		Visitants	Estada mitjana		Despesa per visitant	
			Nits	Dies	Allotjament	No allotjament
Turistes	Hotel	7571766	3,39	4,39	100,36	76,92
	Pensió	429066	3,38	4,38	29,01	51,15
	Apartament turístic	2882157	4,74	5,74	53,38	87,83
	Altres allotjaments	3758763	4,38	5,38	26,98	63,43
Excursionistes		14641752				119
Visitants		29283504				

A l'escenari 5 es reproduïx l'escenari 4 i només s'afegeix, d'acord amb les noves observacions ja exposades a l'apartat primer de l'informe, que per cada turista ara se suposa que hi ha 2,1 visitants. Amb aquest rati el nombre total de visitants a la ciutat de Barcelona augmenta, esdevenint així un escenari més optimista.

Escenari 5

2013		Estada mitjana			Despesa per visitant	
		Visitants	Nits	Dies	Allotjament	No allotjament
Turistes	Hotel	7571766	3,39	4,39	100,36	76,92
	Pensió	429066	3,38	4,38	29,01	51,15
	Apartament turístic	2882157	4,74	5,74	53,38	87,83
	Altres allotjaments	3758763	4,38	5,38	26,98	63,43
Excursionistes		16105927				119
Visitants		30747679				

Una dada que apareix com a molt rellevant a partir del treball estadístic realitzat amb les dades de l'Enquesta del Perfil del Turista (Turisme de Barcelona) és diferenciar entre el comportament econòmic dels turistes segons el motiu del seu viatge. Com que la despesa turística i la durada de la seva estada és ben diferent, tal i com es va posar de manifest als informes previs, és oportú construir un escenari diferenciant entre els turistes per motiu professional, que l'any 2013 representaven un 40,9% dels turistes allotjats en hotels, i la resta de turistes. Recordi's que la despesa d'allotjament dels turistes per motiu professional era superior en un 60% a la despesa d'allotjament de la resta de turistes que visiten Barcelona.

A l'escenari 6 es reproduïx l'escenari 4 i es diferencien als turistes professionals i excursionistes de la resta de visitants, introduint la proporció de que el 40% realitzen la visita per motius professionals. Per tant, el nombre total de turistes continua sent el de l'escenari 4 i només s'introdueixen les diferències en l'estada i la diferent despesa que realitzen aquests dos grups de visitants.

Escenari 6

2013	Visitants	Estada mitjana		Despesa per visitant	
		Nits	Dies	Allotjament	No allotjament
Turistes					
Hotel					
Motiu Professional	3028706	3,05	4,05	123,02	77,62
Altres motius	4543060	3,61	4,61	78,82	75,25
Pensió	429066	3,38	4,38	29,01	51,15
Apartament turístic	2049845	4,74	5,74	53,38	87,83
Altres allotjaments	4591075	4,38	5,38	26,98	63,43
Excursionistes	14641752				69,83
Motiu Professional	5856701				276,11
Altres motius	8785051				119
Visitants	29283504				

Els diferents escenaris es mouen dins una forquilla de nombres de visitants entre 23 i 30 milions. S'ha tendit a reduir aquesta diferència respecte els informes del 2007 i 2009, però es manté per a demostrar que les diferències d'impacte econòmic no són tan degudes al nombre total de turistes i excursionistes sinó que esdevé una variable més impactant la despesa real que realitzen a la ciutat. D'aquí ve la insistència que al llarg dels darrers informes s'ha atorgat a la necessitat de seguir l'evolució dels preus turístics, com una variable que determina el comportament futur de la demanda turística i, per tant, de l'impacte econòmic. A continuació, s'exposen els resultats per a cada escenari i es pot comprovar la incidència efectiva del nombre de visitants, entre altres observacions que es comentaran.

3.2.- Resultats obtinguts a cada escenari.

A l'apartat anterior s'ha presentat la informació bàsica dels sis escenaris dissenyats pel que fa a l'estimació del nombre de visitants, estada mitjana i despesa per visitant (allotjament i no allotjament). Ara es calcula l'estimació de la despesa directa realitzada.

Per a cada un dels escenaris plantejats es calcula la despesa directa, separant-la entre la despesa d'allotjament i no allotjament per a tota la tipologia de visitants segons si pernocten en hotel, pensió, apartament turístic i altres allotjaments.

També es presenta l'estimació de la despesa directa mostrant quina part d'aquesta es realitza de manera desagregada: allotjament, compres, menjar i beguda, transport intern, entreteniment i altres.

Pel que fa als impactes econòmics generats, es presenten els efectes secundaris en termes de VAB i d'ocupació per a la ciutat de Barcelona, posant un especial èmfasi en fer una lectura acurada dels resultats.

Escenari 1

Despesa turística per tipologia d'habitants.

2013		Despesa directa visitants			
		Allotjament	No allotjament	Total	%
Turistes	Hotel	1.556.174.167	2.498.515.364	4.054.689.531	49,1
	Pensió	40.236.706	111.804.928	152.041.635	1,8
	Apartament turístic	226.427.952	643.844.422	870.272.374	10,5
	Altres allotjaments	343.935.314	1.581.359.420	1.925.294.734	23,3
Excursionistes			1.261.275.574	1.261.275.574	15,3
Visitants		2.166.774.141	6.096.799.708	8.263.573.849	100

Despesa turística per conceptes de despesa.

	Despesa directa	%
Allotjament	2.166.774.141	26,2
Compres	1.507.883.597	18,2
Menjar i beguda	2.951.835.207	35,7
Transport intern	641.336.452	7,8
Entreteniment	938.422.634	11,4
Altres	57.321.816	0,7
Total	8.263.573.849	100

Efectes generats pels visitants a la ciutat de Barcelona.

Despesa directa total	8.263.573.849
Activitat econòmica generada	12.335.030.803
Impacte sobre PIB i renda	6.784.896.130
Impacte sobre ocupació	127.854 llocs de treball

Impacte econòmic agregat a la ciutat de Barcelona.

En termes de PIB	En termes d'ocupació
11,59%	13,23%

Escenari 2

Despesa turística per tipologia d'habitants.

2013		Despesa directa visitants			
		Allotjament	No allotjament	Total	%
Turistes	Hotel	2.318.462.332	2.301.142.371	4.619.604.703	52,5
	Pensió	37.864.396	86.513.993	124.378.390	1,4
	Apartament turístic	334.724.275	666.937.403	1.001.661.679	11,4
	Altres allotjaments	549.964.659	1.588.165.341	2.138.130.000	24,3
Excursionistes			920.190.187	920.190.187	10,4
Visitants		3.241.015.663	5.562.949.297	8.803.964.960	100

Despesa turística per conceptes de despesa.

	Despesa directa	%
Allotjament	3.241.015.663	36,8
Compres	1381.740.935	15,7
Menjar i beguda	2.683.736.025	30,5
Transport intern	580.568.997	6,6
Entreteniment	862.972.680	9,8
Altres	53.930.659	0,6
Total	8.803.964.960	100

Efectes generats pels visitants a la ciutat de Barcelona.

Despesa directa total	8.803.964.960
Activitat econòmica generada	13.124.622.398
Impacte sobre PIB i renda	7.214.989.089
Impacte sobre ocupació	134.636 llocs de treball

Impacte econòmic agregat a la ciutat de Barcelona.

En termes de PIB	En termes d'ocupació
12,32%	13,94%

Escenari 3

Despesa turística per tipologia d'habitants.

2013		Despesa directa visitants			
		Allotjament	No allotjament	Total	%
Turistes	Hotel	2.318.462.332	2.301.142.371	4.619.604.703	51,6
	Pensió	37.864.396	86.513.993	124.378.390	1,4
	Apartament turístic	466.788.817	930.075.720	1.396.864.538	15,6
	Altres allotjaments	488.284.516	1.410.047.958	1.898.332.474	21,2
Excursionistes			920.190.187	920.190.187	10,2
Visitants		3.311.400.062	5.647.970.231	8.959.370.293	100

Despesa turística per conceptes de despesa.

	Despesa directa	%
Allotjament	3.311.400.062	36,9
Compres	1.413.521.701	15,8
Menjar i beguda	2.720.214.271	30,4
Transport intern	585.589.498	6,5
Entreteniment	872.548.200	9,7
Altres	56.096.560	0,7
Total	8.959.370.293	100

Efectes generats pels visitants a la ciutat de Barcelona.

Despesa directa total	8.959.370.293
Activitat econòmica generada	13.355.115.077
Impacte sobre PIB i renda	7.342.476.918
Impacte sobre ocupació	137.039 llocs de treball

Impacte econòmic agregat a la ciutat de Barcelona.

En termes de PIB	En termes d'ocupació
12,54%	14,19%

Escenari 4

Despesa turística per tipologia d'habitants.

2013		Despesa directa visitants			
		Allotjament	No allotjament	Total	%
Turistes	Hotel	2.318.462.332	2.301.142.371	4.619.604.703	47
	Pensió	37.864.396	86.513.993	124.378.390	1,3
	Apartament turístic	656.322.140	1.307.720.462	1.964.042.602	19,9
	Altres allotjaments	399.763.840	1.154.421.588	1.554.185.428	15,8
Excursionistes			1.568.131.639	1.568.131.639	16
Visitants		3.412.412.709	6.417.930.054	9.830.342.762	100

Despesa turística per conceptes de despesa.

	Despesa directa	%
Allotjament	3.412.412.709	34,7
Compres	1.614.638.032	16,4
Menjar i beguda	3.096.537.000	31,5
Transport intern	664.068.264	6,8
Entreteniment	980.242.082	10
Altres	62.444.674	0,6
Total	9.830.342.762	100

Efectes generats pels visitants a la ciutat de Barcelona.

Despesa directa total	9.830.342.762
Activitat econòmica generada	14.657.042.855
Impacte sobre PIB i renda	8.059.831.651
Impacte sobre ocupació	150.799 llocs de treball

Impacte econòmic agregat a la ciutat de Barcelona.

En termes de PIB	En termes d'ocupació
13,76%	15,61%

Escenari 5

Despesa turística per tipologia d'habitants.

2013		Despesa directa visitants			
		Allotjament	No allotjament	Total	%
Turistes	Hotel	2.318.462.332	2.301.142.371	4.619.604.703	46,3
	Pensió	37.864.396	86.513.993	124.378.390	1,2
	Apartament turístic	656.322.140	1307.720.462	1.964.042.602	19,7
	Altres allotjaments	399.763.840	1.154.421.588	1.554.185.428	15,6
Excursionistes			1.724.944.782	1.724.944.782	17,2
Visitants		3.412.412.709	6.574.743.196	9.987.155.905	100

Despesa turística per conceptes de despesa.

	Despesa directa	%
Allotjament	3.412.412.709	34,2
Compres	1.652.273.186	16,6
Menjar i beguda	3.174.943.571	31,8
Transport intern	681.317.709	6,8
Entreteniment	1.002.979.988	10
Altres	63.228.740	0,6
Total	9.987.155.905	100

Efectes generats pels visitants a la ciutat de Barcelona.

Despesa directa total	9.987.155.905
Activitat econòmica generada	14.892.074.393
Impacte sobre PIB i renda	8.189.163.291
Impacte sobre ocupació	153.294 llocs de treball

Impacte econòmic agregat a la ciutat de Barcelona.

En termes de PIB	En termes d'ocupació
13,99%	15,87%

Escenari 6

Despesa turística per tipologia d'habitants.

2013		Despesa directa visitants			
		Allotjament	No allotjament	Total	%
Turistes	Hotel	2.186.178.307	2.275.295.327	4.461.473.634	43,4
	Pensió	37.864.396	86.513.993	124.378.390	1,2
	Apartament turístic	466.788.817	930.075.720	1.396.864.538	13,6
	Altres allotjaments	488.284.516	1.410.047.958	1.898.332.474	18,5
Excursionistes			2.396.263.304	2.396.263.304	23,3
Visitants		3.179.116.038	7.098.196.303	10.277.312.341	100

Despesa turística per conceptes de despesa.

	Despesa directa	%
Allotjament	3.179.116.038	30,9
Compres	1.761.575.959	17,1
Menjar i beguda	3.445.327.307	33,5
Transport intern	744.855.896	7,2
Entreteniment	1.083.218.686	10,4
Altres	63.218.455	0,9
Total	10.277.312.341	100

Efectes generats pels visitants a la ciutat de Barcelona.

Despesa directa total	10.277.312.340
Activitat econòmica generada	15.332.943.896
Impacte sobre PIB i renda	8.431.427.950
Impacte sobre ocupació	158.235 llocs de treball

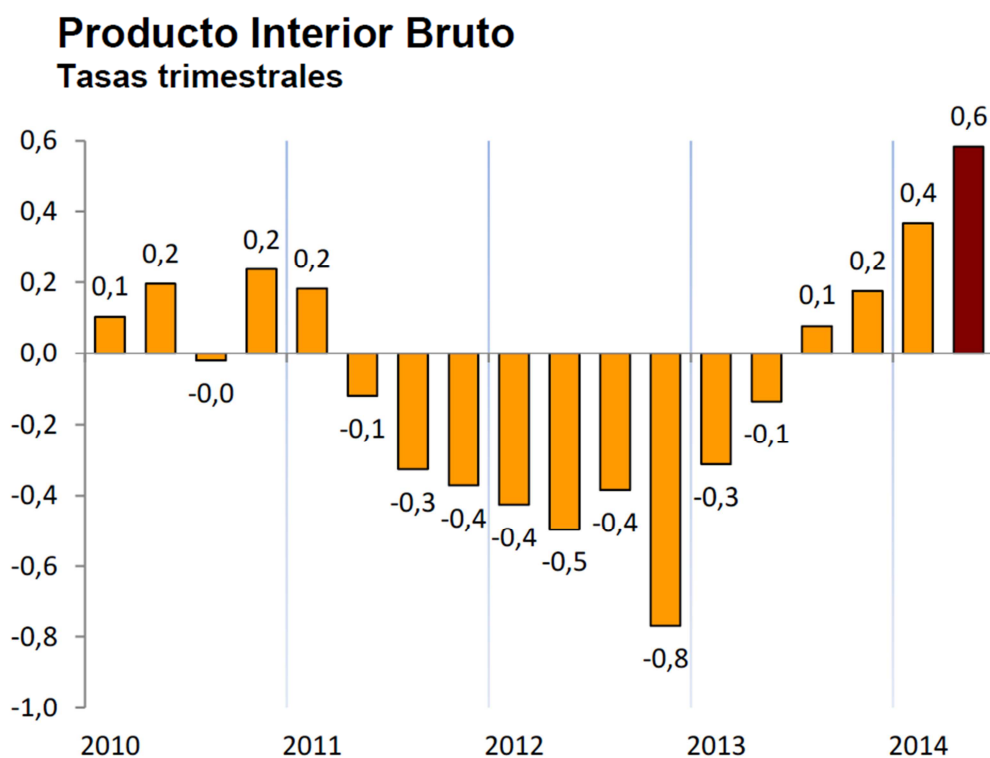
Impacte econòmic agregat a la ciutat de Barcelona.

En termes de PIB	En termes d'ocupació
14,40%	16,38%

Aquests resultats d'impacte econòmic agregat a la ciutat de Barcelona s'han d'interpretar amb prudència. És obvi que l'impacte econòmic per l'any 2013 ha de ser netament superior al de l'any 2012 atès que ha augmentat el nombre de turistes, l'estada mitjana de tots els tipus de turistes i la despesa per turista, tant d'allotjament com de no allotjament, així com la despesa dels excursionistes. I l'augment que s'ha produït del 2012 al 2013 ha superat totes les previsions que havien fet diferents organismes oficials. Com que aquestes tres variables determinen la despesa directa generada pel sector turístic, és obvi que l'impacte sobre el PIB i renda ha de ser superior. Ara bé, cal introduir dues reflexions per interpretar amb major correcció aquests resultats, que són: l'evolució negativa del PIB a la ciutat de Barcelona i l'evolució de l'ocupació real.

Tenir present quina ha estat l'evolució real de l'ocupació al sector és indispensable per modular la interpretació dels resultats d'impacte econòmic sobre l'ocupació amb els que cal tenir una especial prudència. Recordar, tal i com s'ha exposat al primer apartat d'aquest informe, que del 2005 al 2011 els multiplicadors d'ocupació de les activitats de comerç al detall i serveis d'allotjament es redueixen i es situen en una posició més endarrerida al rànquing. És a dir, que del 2005 al 2011 teòricament són activitats que han creat més ocupació, però per cada milió d'euros de producció addicional n'estan creant menys que abans. Aquest fet es manifesta amb extrema evidència quan es comparen els resultats d'impacte econòmic en l'ocupació de la major demanda turística al 2013. Utilitzant aquests multiplicadors de l'ocupació, resultaria que la creació de llocs de treball al sector d'allotjaments i restauració hauria d'augmentar del 2012 al 2013, atesa la major demanda d'allotjament turístic. Ara bé, les xifres d'afiliats a la Seguretat Social del 2012 al 2013 pràcticament no han canviat. Segons el Ministerio de Empleo y Seguridad Social a Catalunya a l'any 2013 hi ha 40.900 treballadors afiliats als serveis d'allotjaments i 175.774 afiliats als serveis de menjar i begudes, valors inferiors als que hi havia l'any 2011. Per tots aquests motius i noves informacions cal valorar amb molta prudència els valors d'impacte econòmic sobre l'ocupació. L'aplicació directa dels multiplicadors sense cap altre contrast d'informació pot induir a conclusions errònies.

Quant a la importància de prendre com a referència el valor del PIB de la ciutat i la seva evolució, cal destacar l'important paper que ha realitzat el sector turístic a la ciutat de Barcelona durant aquests anys de crisi econòmica profunda. Si s'observa al gràfic següent l'evolució de les taxes de variació trimestral del PIB a Espanya publicades per l'INE, es fa palesa l'etapa de crisi econòmica més profunda. La Comptabilitat Regional d'Espanya també publica les dades de PIB per a la ciutat de Barcelona. Fins al 2011 les dades confirmen que l'evolució del PIB a la ciutat de Barcelona segueix una tendència molt similar. I les estimacions del PIB pel 2012 i 2013, que estan fetes als informes precedents, confirmen que l'evolució del PIB a Barcelona segueix la mateixa tendència negativa fins al 2013.

Font: INE

Tanmateix, es prengui la font d'informació que es prengui, és sorprenent la gran robustesa respecte l'evolució temporal del sector turístic. Per exemple, durant aquest període la despesa mitjana diària d'un turista amb destí Catalunya, segons dades d'Egatur extretes directament del seu web ha seguit l'evolució següent:

Any	Despesa Mitjana Diària (€)	% Variació
2009	97	-
2010	98	1.0
2011	109	11.2
2012	119	9.2
2013	120	0.8

Elaboració pròpia.

Per tant, a partir d'aquestes referències d'INE i Egatur, es confirma que el sector turístic català juga un paper contra cíclic. És a dir, mentre que el PIB a la ciutat de Barcelona cau el sector turístic està generant un fort impacte econòmic positiu. Com ha quedat palès en aquest estudi, l'impacte econòmic de l'activitat turística a la ciutat de Barcelona ha estat molt rellevant i en sentit ascendent en plena crisi econòmica.

Ara bé, quan es calcula l'impacte econòmic agregat en termes de PIB, com que el PIB de la ciutat de Barcelona l'any 2012 era de 61.600 milions d'euros i l'any 2013 és de 58.550,9 milions d'euros, és a dir que s'ha reduït un 4,9%, aquest fet per sí mateix fa incrementar l'impacte econòmic. Per tenir-ho ben present, vegem com quedarien els percentatges d'impacte en termes de PIB suposant que el PIB a Barcelona del 2012 al 2013 s'hagués mantingut constants. Al quadre que segueix s'hi aprecien directament les diferències.

Impacte econòmic agregat	En termes de PIB 2013	En termes de PIB 2012
Escenari 1	11,59%	11,0%
Escenari 2	12,32%	11,7%
Escenari 3	12,54%	11,9%
Escenari 4	13,76%	13,1%
Escenari 5	13,99%	13,3%
Escenari 6	14,40%	13,7%

Amb tots els condicionants exposats, podem concloure de manera definitiva que l'impacte econòmic de l'activitat turística a la ciutat de Barcelona l'any 2013 assoleix un impacte econòmic d'entorn el 13% del PIB.

3.3.- Evolució de l'impacte econòmic del 2007 al 2013.

Sembla adequat comparar els resultats de l'impacte econòmic de l'activitat turística a la ciutat de Barcelona per l'any 2013 amb els resultats previs obtinguts als informes de 2012, 2009 i 2007. Com que al llarg d'aquests anys s'han succeït canvis metodològics considerables i canvis en les fonts d'informació disponibles, tot sembla aconsellar fer comparacions entre els escenaris que podríem definir com: el més pessimista, el més optimista i un d'intermedi. Es proposa, doncs, presentar les comparacions d'aquests tres escenaris dels resultats de l'impacte econòmic agregat en termes de VAB i en termes d'ocupació.

Efectes en termes de VAB generats pels visitants a la ciutat de Barcelona.

Anys 2007, 2009, 2012 i 2013.

Escenari	2007	2009	2012	2013	Variació 2007- 2013
Pessimista	3.681.791.638	3.168.885.974	5.040.564.794	6.784.896.130	84 %
Intermedi	4.578.288.040	3.845.538.904	6.303.902.404	7.342.476.918	60 %
Optimista	4.739.811.071	3.901.934.633	7.454.659.606	8.431.427.950	78 %

Mentre al període 2007-2009 la reducció en termes de VAB estava entre un 14 i un 18%, durant el període 2007-2013 l'augment ha estat molt important, oscil·lant entre un 60 i un 84 %. L'efecte en termes de VAB de l'activitat turística indica un creixement sostingut des del 2009 ençà de l'activitat turística a la ciutat de Barcelona.

A la taula que segueix, es fa la comparació en termes de l'ocupació que genera l'activitat turística a la ciutat de Barcelona, prenent en consideració totes les precaucions que s'han formulat anteriorment.

Efectes en termes d'ocupació generada pels visitants a la ciutat de Barcelona.

Anys 2007, 2009 i 2012.

Escenari	2007	2009	2012	2013	Variació 2007-2013
Pessimista	62.169	52.755	85.551	127.854	106 %
Intermedi	77.243	60.879	106.540	137.039	77,4%
Optimista	79.077	61.212	126.227	158.235	100 %

Mentre que durant el període 2007-2009, es va produir una disminució en termes d'ocupació d'entre un 15 i un 22%, durant el període 2009-2013 s'ha incrementat

entre un 77,4 i un 106 %. I, durant tot el període 2007-2013 l'efecte en termes d'ocupació indica un clar creixement.

Totes les estimacions indiquen que els sectors turístic a la ciutat de Barcelona està en una fase de clar creixement des del 2009 i que ha esdevingut un sector d'activitat contra cíclic. Hi ha una altra variable clau que determina la qualitat de l'impacte econòmic en una ciutat i és l'efecte sobre els preus, efecte que no recull aquest estudi d'impacte econòmic. Els preus esdevenen una variable fonamental per acabar de perfilar l'evolució real del sector turístic a la ciutat de Barcelona. Si fos el cas que la despesa directa generada pel sector fos originada únicament per un increment de preus fóra un argument que explicaria l'escassa creació real de llocs de treball a la ciutat. Aquest i altres efectes que s'han anat discutint al llarg dels diferents informes no han estat objectiu d'estudi en aquest encàrrec.

3.4.- Delimitació de l'àrea d'influència.

Un dels aspectes més controvertits i discutits a l'Informe econòmic de l'activitat turística a Barcelona a l'any 2012 va ser la metodologia emprada a l'informe 2009 per dur a terme la territorialització de l'impacte. L'any 2009 es territorialitzaven els multiplicadors per a Barcelona ciutat, Àrea Metropolitana (inclosa la ciutat de Barcelona) i Catalunya, i es territorialitzaven per als diferents components del sector turístic desagregant en: establiments hotelers, restauració, transport, comerç i altres serveis. Les limitacions metodològiques d'aquesta aproximació són considerables i ja es varen descriure. La solució adoptada per calcular la territorialització de l'impacte econòmic de l'activitat turística a la ciutat de Barcelona a l'informe 2009 no va esdevenir prou sòlida. És en aquest sentit que s'ofereix una nova aproximació metodològica basada en recollir informació complementària mitjançant enquestes a l'oferta. Abans, però, d'entrar en el desenvolupament de les enquestes, la

problemàtica específica i els resultats obtinguts cal insistir en què l'objectiu per delimitar l'àrea d'influència d'una activitat econòmica és molt complex atesa la manca d'una informació precisa i detallada del sistema econòmic de la ciutat i el seu conjunt d'interrelacions econòmiques.

Per a analitzar correctament la delimitació de l'àrea d'influència d'una activitat econòmica cal estudiar dos indicadors bàsics: els fluxos de béns i serveis, especialment els comercials, i els fluxos laborals, o mobilitat cap endins i cap enfora dels treballadors. Els fluxos de capital tenen un abast molt més ampliat.

Quant als fluxos de béns i serveis, l'Institut d'Estadística de Catalunya per a l'any 2011 va elaborar l'Enquesta de Consums Intermedis que vindria a recollir tota la informació necessària per a conduir correctament aquesta delimitació territorial de l'impacte econòmic de l'activitat turística. Tanmateix, i malauradament, malgrat les reiterades peticions per a poder treballar acadèmicament les dades i garantint completament la confidencialitat en el seu tractament, l'Institut d'Estadística de Catalunya no les ha facilitat. Això s'afegeix als intents propis fallits per recollir aquesta informació primària dels fluxos comercials, que són descrits pels experts estadístics que han participat en aquest grup de treball. En aquest sentit, els responsables del treball estadístic han elaborat un informe respecte les aportacions i limitacions tècniques sorgides en el procés de recollida d'informació que es recullen a l'annex corresponent.

Quant als fluxos laborals, sí que l'aproximació a la informació ha resultat tenir més èxit i els resultats permeten arribar a conclusions sòlides. Abans d'entrar en els resultats de la pròpia enquesta elaborada és pertinent fer una referència a les dades provinents del Cens de Població.

El Cens de població, disponible a l'Institut d'Estadística de Catalunya, registra els desplaçaments per motius de treball. El darrer Cens disponible correspon a l'any 2011. Les dades que són de major interès per aquest estudi és que a la ciutat de Barcelona hi havia localitzats 811.578 llocs de treball, dels quals 303.598 els ocupaven persones no residents a la ciutat. Un 37,4% dels llocs de treball els ocupen treballadors que viuen fora de Barcelona ciutat. Tanmateix, hi ha 173.396 llocs de treball fora de Barcelona ciutat que els ocupen persones residents a la ciutat.

Una altra dada d'interès que ofereix el Cens de població permet comprovar la localització de l'ocupació per a la branca d'activitat (CCAIE) que defineix el sector de l'hostaleria. L'any 2011, a l'Àrea Metropolitana de Barcelona hi treballaven 108.521 residents de la ciutat i 4.040 no residents. Tan sols un 3,6% dels llocs de treball del sector eren ocupats per no residents a l'àrea metropolitana.

Als apartats precedents s'ha constatat de nou que del conjunt d'activitat econòmica turística són els serveis d'allotjament i els de restauració els que recullen una major despesa econòmica. L'enquesta elaborada permet recollir informació respecte els fluxos laborals en aquests dos serveis fortament vinculats a l'activitat turística.

Quant als bars i restaurants l'enquesta permet mesurar quin és el percentatge de clients de cada establiment que són turistes, quants treballadors assalariats tenen (fixos, no fixos i altres) i quants d'aquests treballadors són residents a la ciutat, a l'àrea metropolitana o fora de l'àrea metropolitana. En síntesi, amb 262 observacions s'han enquestat establiments que tenen un total de 4.408 llocs de treball, dels quals un 82,5% són treballadors permanents, un 13% són no permanents i un 4,5% són autònoms. Ara bé, la dada de major interès s'expressa a la taula que segueix.

Lloc de residència dels treballadors	% sobre el total de llocs de treball
Barcelona ciutat	79%
Àrea Metropolitana	19%
Fora de l'Àrea Metropolitana	2%

Font: Elaboració pròpia.

És més interessant veure el detall del tipus de contractació segons el volum de negoci derivat directament del turisme. A la taula següent s'expressen les mitjanes de treballadors per tipus classificant els establiments segons la importància de la seva activitat vinculada als clients turistes. Així, doncs, un bar o restaurant que no té cap client turista té una mitjana de 7 treballadors permanents mentre que un que bàsicament tota l'activitat prové del turisme en té una mitjana de 15.

% de clients turistes	Assalariats permanents	Assalariats no permanents	Autònoms
0%	7	0,5	1
Menys del 20%	10	1	0,4
Entre el 20 i 40%	8	1	0,7
Entre el 40 i 60%	14	3	0,6
Entre el 60 i 80%	18	4	0,8
Més del 80%	15	3	0,3
Mitjana	11	2	0,6

Font: Elaboració pròpia.

És clara l'evidència que els establiments amb major presència de turistes tenen entorn al doble de treballadors contractats permanents. I, tenen el triple de treballadors no permanents aquells establiments on el turisme els hi aporta més de la meitat de clients. En canvi, no hi ha diferències significatives quant al nombre de treballadors autònoms.

A continuació es presenta la localització dels treballadors segons els seu lloc de residència i segons la quantitat de turisme que rep el tipus d'establiment de restauració on treballen.

% de clients turistes	Residents a Barcelona ciutat	Residents a Àrea Metropolitana	Residents fora de Àrea Metropolít.
0%	7	1	0,2
Menys del 20%	9	2	0,2
Entre el 20 i 40%	8	1	0,2
Entre el 40 i 60%	14	3	0,3
Entre el 60 i 80%	17	4	0,4
Més del 80%	14	4	0,4
Mitjana	11	2,7	0,3

Font: Elaboració pròpia.

Vegi's que la distribució dels treballadors residents entre els tipus d'establiments amb més o menys activitat turística és molt semblant a la distribució dels treballadors permanents i els residents fora de l'àrea metropolitana són escassos.

La mateixa enquesta s'ha administrat als hotels amb la finalitat de recollir exactament la mateixa informació que pels bars i restaurants, afegint també la característica de nombre d'estrelles dels hotels per avaluar si la categoria determina diferències. S'han separat les enquestes dels hotels que formen part de cadenes hoteleres, de les que es disposa de 40 observacions, dels altres hotels, dels quals es disposa de 10 enquestes. Es pot avançar que la categoria de l'hotel que és una variable molt significativa en la determinació de la despesa turística no esdevé significativa quant al tipus de contractació dels seus treballadors ni quan a la seva localització residencial. Per tant, els resultats que es presenten a continuació són senzills d'interpretar i els més rellevants de l'enquesta realitzada als hotels.

Tipus d'hotel	Assalariats permanents	Assalariats no permanents	Autònoms
Individual	271	38	2
Cadena hotelera	5.092	1.195	0

Font: Elaboració pròpia.

A la vista dels resultats, en el cas dels hotels individuals hi ha un 87% de personal que és permanent mentre que a les cadenes hoteleres és un 81%. I en relació a la zona de residència dels treballadors del conjunt d'hotels, els residents a Barcelona ciutat són un 67,7%, els que resideixen a l'Àrea Metropolitana són un 23,6% i fora de l'Àrea Metropolitana hi resideixen un 8,7% de treballadors.

Tipus d'hotel	Residents a Barcelona ciutat	Residents a Àrea Metropolitana	Residents fora de Àrea Metropolit.
Individual	204	96	11
Cadena hotelera	4.228	1.451	558
Total	4.432	1.547	569

Font: Elaboració pròpia.

Aquesta informació és consistent amb les dades abans exposades del Cens de població de Barcelona que determina que un 37,4% dels llocs de treball de la ciutat els ocupen treballadors que viuen fora de Barcelona ciutat. Les dades d'enquesta xifren aquest percentatge en un 32,3%, per tant, les diferències de residència dels treballadors del sector turístic no semblen pas tenir un comportament molt diferent a la resta de sectors d'activitat de la ciutat de Barcelona.

4.- Conclusiones i resultats finals.

El punt d'inici d'aquest informe es troba als estudis d'impacte realitzats els anys 2001-2004, 2007 i 2009 pel Grup de Recerca AQR-IREA de la Universitat de Barcelona i l'estudi de 2012 realitzat pel grup de recerca en Economia de la Universitat de Girona que participa amb INSETUR. Fins al 2009 els autors assenyalaven que "les solucions metodològiques emprades en aquests treballs van estar condicionades per les fonts d'informació disponibles en el moment de realitzar-los".

A l'informe del 2012 es va realitzar una completa discussió metodològica de totes les mancances i es va proposar superar les limitacions incorporant l'anàlisi de totes les bases de dades disponibles amb l'ambició objectiu de fer homologable aquest darrer informe d'impacte econòmic a les característiques definides en altres referències internacionals.

Amb aquesta finalitat, als dos darrers informes s'han dedicat molts esforços a dotar d'uns complets annexes on es realitzava una profunda anàlisi estadística de les fonts d'informació més completes. En síntesi, al present informe d'impacte econòmic de l'activitat turística a la ciutat de Barcelona de l'any 2013:

- es consolida la incorporació de dades de demanda turística,
- s'afegeix consistència als resultats incorporant l'anàlisi de dades a partir de totes les fonts d'informació disponibles: INE, Idescat, Estadístiques de Turisme a Barcelona, APARTUR, Instituto de Estudios Turísticos, Ministerio de Industria, Energía y Turismo, Ministerio de Empleo y Seguridad Social, Egatur, Frontur i Familitur.
- es proposa una lectura més acurada de les microdades per determinar el diferent impacte econòmic segons el tipus de turistes, fent un especial èmfasi en el tipus d'allotjament, nacionalitat del turista i motiu del viatge.

- es discuteix la idoneïtat de mantenir la relació entre el nombre de turistes i el nombre de visitants, a partir de les bases de dades de Frontur,
- s'introdueix una taxa de captura de la despesa turística a la ciutat amb un valor del 90%, valor comparable als estudis d'impacte internacionals de referència ,
- s'ajusten els multiplicadors de les Taules Input-Output de Catalunya del 2011, incorporant-los tant a l'informe definitiu del 2013 com al de l'any 2012,
- es demostra abastament que els multiplicadors aplicats a l'economia de la ciutat de Barcelona són comparables a les d'altres grans ciutats del món, el que atorga molta solidesa als resultats i,
- es realitza una nova aproximació a la delimitació territorial de l'activitat turística de la ciutat de Barcelona.

Aquest informe econòmic és definitiu, i exposa els valors d'impacte que s'assoleixen als anys 2012 i 2013, calculats no a partir de previsions sinó de dades reals per assegurar completament els càlculs.

En conclusió, queda ben recollit als diferents informes que no només és rellevant el càlcul de l'impacte econòmic agregat, que a l'any 2013 es situa entorn al 13% del PIB a la ciutat de Barcelona, perquè d'un any per l'altre els factors de variació poden ser ben diversos, tal i com s'ha demostrat. El que s'ha demostrat especialment important és fer un seguiment de les principals variables econòmiques que acaben determinant l'evolució positiva d'aquest sector econòmic tan important per la ciutat de Barcelona, i més en aquests anys de crisi econòmica.